

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2012. Цей переклад було замовлено за підтримки Цільового фонду «Права людини» Ради Європи (www.coe.int/humanrightstrustfund). Він не є зобов'язальним для Суду. Для отримання додаткової інформації див. повне посилання на авторське право в кінці цього документу.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Інформаційний бюлетень практики Суду № 95

Березень 2007

Tysiąg проти Польщі - 5410/03

Рішення від 20.03.2007 [Секція IV]

Стаття 8

Стаття 8-1

Повага до приватного життя

Відмова у здійсненні аборту за медичними показаннями, незважаючи на ризики серйозного погіршення зору матері: *порушення*

Факти: заявниця багато років страждала на міопію високого ступеню. Завагітнівши втретє, вона звернулася до лікаря, оскільки була стурбована тим, що її вагітність може вплинути на її здоров'я. Кожен з трьох офтальмологів, з якими вона проконсультувалася, дійшов висновку, що через патологічні зміни в сітківці існувала серйозна небезпека для її зору, якщо довести вагітність до кінця. Тим не менш, незважаючи на прохання заявниці, вони відмовилися видати їй посвідчення, яке б дозволило перервати вагітність, оскільки, хоча й існував ризик відшарування сітківки, він не був стовідсотковим. Заявниця також звернулася до терапевта, який видав посвідчення із зазначенням ризиків, на які вона наражалася у зв'язку з вагітністю, як з огляду на проблеми з сітківкою, так і з огляду на наслідки третіх пологів після двох попередніх пологів, здійснених шляхом кесаревого розтину. На момент другого місяця вагітності міопія заявниці вже значно погіршилася в обох очах. Її оглянув головний лікар акушерсько-гінекологічного відділу державної лікарні, пан Р.Д., який не знайшов ніяких медичних підстав для здійснення аборту за медичними показаннями. Відтак, заявниця не змогла перервати свою вагітність і народила третю дитину шляхом проведення кесаревого розтину. Після пологів її зір погіршився в

результаті кровотечі сітківки. Її також проінформували про те, що оскільки зміни в сітківці були дуже значними, їх не можна було виправити хірургічним шляхом. Консиліум лікарів дійшов висновку, що її стан потребував лікування і щоденної допомоги, та визнав її інвалідом. Заявниця подала заяву про порушення кримінальної справи проти лікаря Р.Д., але місцевий прокурор закрити провадження на тій підставі, що жодного причинно-наслідкового зв'язку між рішенням лікаря та погіршенням зору заявниці не було, оскільки кровотеча могла трапитись у будь-якому випадку. Проти лікаря не було вжито жодних дисциплінарних заходів, оскільки не було встановлено факту професійної недбалості. Заявниці, яка виховує трьох дітей самотужки, зараз встановлено інвалідність високого ступеню, і вона побоюється, що з часом повністю осліпне.

Право: законодавство, що регулює переривання вагітності, стосувалося сфери приватного життя, оскільки, коли жінка вагітна, її приватне життя стає тісно пов'язаним із плодом, що розвивається в її утробі. Необхідності у встановленні того, чи становила відмова у здійсненні абортів втручання, не було, оскільки обставини справи і, зокрема, характер скарги робили більш доцільним розгляд справи виключно з точки зору позитивних зобов'язань держави щодо забезпечення фізичної цілісності майбутніх матерів. Національне законодавство дозволяло здійснення абортів, лише якщо два лікарі підтвердили, що вагітність являє собою небезпеку для життя або здоров'я матері. Лікар, який переривав вагітність в порушення вимог, зазначених у законодавстві, вважався винним у вчиненні кримінального злочину та карався позбавленням волі строком до трьох років. Згідно з думкою Польської федерації жінок і планування сім'ї, цей факт мав тенденцію до стримування лікарів від видачі посвідчень, зокрема з огляду на відсутність прозорих та чітких процедур для визначення того, чи було дотримано в кожному конкретному випадку правових умов для здійснення абортів. Зі свого боку, уряд визнав недоліки в тому, як законодавство застосовувалось на практиці.

Необхідність процесуальних гарантій ставала ще більш актуальною, якщо виникала розбіжність щодо того, чи були в кожному випадку виконані передумови для здійснення законного абортів - або між вагітною жінкою та її лікарями, або між самими лікарями. У таких ситуаціях застосовні правові положення повинні бути сформульовані таким чином, щоб забезпечити ясність правового становища вагітних жінок і зменшити ефект стримування, який законодавча заборона на абортів та ризик кримінальної відповідальності могли мати на лікарів. Якщо законодавець вирішив дозволити абортів, то він повинен був уникнути такого структурування правової бази, що обмежувало можливість її застосування на практиці, та передбачити процедуру, за допомогою якої незалежний та компетентний орган був би зобов'язаний видати в письмовій формі мотивоване рішення після надання матері можливості викласти свої доводи. Такі рішення повинні бути своєчасними, аби обмежити або попередити шкоду для здоров'я матері. Ретроспективне вивчення ситуації не може виконати цієї функції. Відсутність таких запобіжних процедур у національному законодавстві могло становити порушення позитивних зобов'язань держави. У відповідний час заявниця страждала на міопію великого ступеню і побоювалась, що вагітність та пологи становитимуть подальшу небезпеку для її зору. У світлі історії хвороби та консультацій, які отримала заявниця, не можна було стверджувати, що її побоювання були безпідставними.

Хоча відповідне законодавство передбачало відносно швидку та просту процедуру прийняття рішень щодо здійснення абортів за медичними показаннями, воно не передбачало будь-яких конкретних процесуальних

рамок розгляду і вирішення розбіжностей між вагітною жінкою та її лікарями або між самими лікарями. Хоча за загальними правовими нормами лікар міг звернутися за порадою до свого колеги, це не давало пацієнтам процедурної гарантії, що таку раду буде отримано, або права оскаржити її у випадку розбіжностей; крім того, вони ніяк не регулювали більш конкретного питання здійснення вагітною жінкою законного аборту. Відтак не було доведено, що застосовне до справи заявниці національне законодавство передбачало будь-який ефективний механізм, здатний визначити, чи були дотримані вимоги для здійснення законного аборту. Це створило ситуацію тривалої невизначеності, в результаті якої заявниця пережила серйозний стрес та страждання, пов'язані з можливими негативними наслідками для її здоров'я. Крім того, положення цивільного деліктного права не надавали їй можливості захистити своє право на повагу до приватного життя, оскільки вони передбачали лише компенсацію в якості засобу правового захисту. Кримінальне або дисциплінарне провадження також не могли запобігти шкоди для її здоров'я. Одні лише ретроспективні заходи не були достатніми для забезпечення належного захисту фізичної недоторканності осіб, які знаходились в такому ж вразливому становищі, як і заявниця. У світлі всіх обставин справи, Польща не виконала своїх позитивних зобов'язань щодо захисту права заявниці на повагу до її приватного життя.

Висновок: порушення (шість голосів проти одного).

Стаття 41 – 25000 євро у відшкодування моральної шкоди.

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини
Це коротке викладення рішення, зроблене Секретаріатом, не є
зобов'язальним для Суду.

Натисніть тут для доступу до Інформаційних бюлетенів з практики Суду:
[Case-Law Information Notes](#)

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2012.

Офіційними мовами Європейського суду з прав людини є англійська та французька мови. Цей переклад було замовлено за підтримки Цільового фонду «Права людини» Ради Європи (www.coe.int/humanrightstrustfund). Він не є зобов'язальним для Суду; також Суд не несе жодної відповідальності за його якість. Його можна завантажити з бази рішень Європейського суду з прав людини HUDOC (<http://hudoc.echr.coe.int>) або з будь-яких інших баз даних, в яких Суд його також розмістив. Його можна відтворювати в некомерційних цілях за умови, що будуть зазначені повна назва справи та посилання на авторське право і Цільовий фонд «Права людини». Для використання будь-якої частини цього перекладу в комерційних цілях слід звертатися за наступною адресою: publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality

thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int